

**EVALVACIJSKO POROČILO ZA PROJEKT JEAN
MONNET CHAIR POPULIZEM IN PRIHODNOST
EVROPSKE DEMOKRACIJE (POPEDEM)**

/

**EVALUATION REPORT OF JEAN MONNET CHAIR
PROJECT POPULIMS AND THE FUTURE OF
EUROPEAN DEMOCRACY**

Uvod

Projekt Jean Monnet Chair Populizem in prihodnost evropske demokracije / Populism and the Future of European Democracy (POPEDEM) je trajal tri leta. Zaključil se je 13.10. 2023. Vse aktivnosti so se v pretežni meri odvijale v skladu z načrti. Vsi rezultati projekta (deliverables) so bili uspešno izvedeni v predvidenem roku.

Pričujoča evalvacija temelji na nizu povratnih informacij, ki smo jih s strani relevantnih deležnikov pridobili v teku izvajanja projekta. Vsak predmet je bil ob koncu študijskega leta ocenjen s strani študentov. Le-ti so preko študentske ankete ocenjevali tako vsebinsko kot izvedbeno plat predmetov. Podobno velja za poletne šole, ki so bile ravno tako evalvirane s strani udeležencev. Vsak od dogodkov je bil tudi predmet evalvacije s strani sodelujočih in publike. Poleg tega pa je ves čas potekala stalna in intenzivna komunikacija v okviru projektnega posvetovalnega odbora, ki je zadevala vse vidike izvajanja projekta. Prav tako so bile aktivnosti, ki so potekale v okviru projekta, predmet razprav na ustreznih organih fakultete kot tudi kolegialnih debat znotraj fakultetne akademske skupnosti in tudi z raziskovalci in pedagogi z drugih akademskih ustanov doma in v tujini.

Glede na to lahko rečemo, da smo na podlagi teh raznolikih povratnih informacij uspeli pridobiti verodostojno sliko stanja, kar zadeva učinkovitosti pri organiziranju projektih aktivnosti, kakovosti projektnih vsebin in relevantnosti rezultatov projekta.

Evalvacija predmetov

V projekt so bili vključeni trije predmeti iz treh različnih ravni študija:

- *Analiza medijskih vsebin*, ki se sestavni del visokošolskega strokovnega programa Mediji in novinarstvo (na programu je v tretjem letniku študija).
- *Evropska demokracija in politična kultura*, ki je sestavni del magistrskega programa Mediji in novinarstvo (izbirni predmet, ki je na programu v prvem in drugem letniku).
- *Modeli demokratičnega vladanja*, ki je doktorskega programa Strateško komuniciranje (gre za izbirni teoretski predmet).

Vsi ti predmeti so bili ponujeni tudi študentom drugih študijskih programov, predvsem študentom na Fakulteti za uporabne družbene študije v Novi Gorici (kateri se je Fakulteta za medije leta 2022 tudi priključila). Zanimanje s strani študentov te fakultete je bilo precejšnje (še posebej to velja za predmet Evropska demokracija in politična kultura):

Izvedba predmetov (sem sodijo zanimivost predavanj, pripravljenost predavatelja, spodbujanje sodelovanja študentov, korektnost ocenjevanja, uporabnost predmeta itd.), je bila s strani študentov po pravilu dobro ocenjena. Ocene so se gibale okoli 4,5 (na lestvici od 0 do 5), kar je tudi az v splošnem precej visoko povprečje predmetov na fakulteti dober rezultat. Tudi ocene, ki so jih dobili študenti pri predmetih, so bile v povprečju dokaj visoke, kar priča o njihovi motiviranosti in zanimanju za tematike, ki so jih zajemali omenjeni predmeti.

Predlogi prenove predmetnikov

Predmetniki omenjenih predmetov so bili prenovljeni na način, da se je vanje vključilo oz. se je okrepilo vsebine, ki so predmet projekta. Predvsem gre pri tem za problematiko populizma, njegovih značilnosti, načina komuniciranja (značilnosti populističnih sporočil) in učinkov na politično življenje v Evropi, še posebej z vidika razvoja demokracije na transnacionalni ravni.

Predlogi sprememb vsebin te predmetov so bile na organih fakultete sprejeti brez zadržkov. Posodabljanje učnih načrtov je na fakulteti, na kateri so se izvajali ti predmeti, stalna praksa. To velja tudi za predmete, ki so bili vključeni v projekt. Izkazalo se je, da je vključitev vsebin, ki jih je pokrival POPEDEM, pomenila koristno obogatitev učnih načrtov, saj so študenti pridobili dodaten vpogled v aktualno politično dogajanje v Evropi.

Evalvacija poletnih šol

V okviru projekta so bile organizirane tudi tri poletne šole, in sicer v letih 2021, 2022 in 2023, vsakič v mesecu septembru. Te poletne šole so obravnavale tematike značilnosti populizma v Evropi, značilnosti demokratične ureditve in prihodnosti demokracije v Evropi. Na njih so svoje raziskovalno delo predstavili številni člani fakultetne akademske skupnosti, ob prisotnosti svojih kolegov in študentov.

Poseben poudarek poletnih šol je bil na aktualnem delu na znanstvenih prispevkih s strani sodelavcev fakultete in ostalih zainteresiranih. Sodelavci so s strani kolegov in ostalih udeležencev dobili koristne povratne informacije, ki so pripomogle k nadgradnji njihovih tekstov.

Udeležba na poletnih šolah je bila na ustreznih ravni. Tudi ocene udeležencev poletnih šol so bile precej visoke. To pomeni, da jih je bila večina zelo zadovoljnih z vsebinami, ki so jim bile predstavljene, kako tudi z samo izvedbo.

Evalvacija dogodkov (letne sekcije, letne delavnice, okrogle mize)

V okviru projekta so bili izvedeni trije tipi dogodkov: letne sekcije (Annual sessions), letne delavnice (Annual workshops) in okrogle mize (Roundtables).

Letne sekcije:

- *Raznolikost populizma v Evropi (Varieties of Populisms in Europe)*. Razpravljalci: dr. Matej Avbelj (Nova Univerza, Slovenija), dr. Gabriel Badescu (Babes-Bolyai University, Romunija), dr. Ladislav Cabada (Metropolitan University Prague, Češka), Matevž Tomšič (Fakulteta za medije, Slovenija); moderatorka: Dr. Petra Kleindienst (Fakulteta za uporabne družbene študije v Novi Gorici, Slovenija). Termin dogodka: 7.12.2020. Lokacija: online.
- *Prednosti in pomanjkljivosti evropske demokratične ureditve (Advantages and deficiencies of the European system of democratic governance)*. Razpravljalca: dr. Gabriel Badescu ((Babes-Bolyai University, Romunija), dr. Matevž Tomšič (Fakulteta za medije, Slovenija); moderator: R. Bratina (Fakulteta za uporabne družbene študije v Novi Gorici, Slovenija). Termin dogodka: 18.6.2022. Lokacija: online (Zoom).
- *Razvoj evropske demokracije: izzivi in priložnosti (Development of European democracy: Challenges and opportunities)*. Razpravljalci: dr. Janja Mikulan (Fakulteta za uporabne družbene študije v Novi Gorici, Slovenija), dr. Ladislav Cabada (Metropolitan University Prague, Češka), dr. Matevž Tomšič (Fakulteta za uporabne družbene študije v Novi Gorici, Slovenija); moderator: Rok Bratina (Fakulteta za uporabne družbene študije v Novi Gorici, Slovenija). Termin dogodka: 31.8.2023. Lokacija: hibridna izvedba (Ljubljana, Zoom).

Prvi dve letni sekciji sta bili organizirani v okviru Slovenske družboslovne konference, zadnja pa samostojno (termin konference za leta 2023 je padel v obdobje po zaključku projekta). Na teh dogodkih so ugledni raziskovalci iz Sloveniji in tujine razpravljali o ključnih vidikih političnega razvoja v Evropi: značilnostih populizma, prihodnosti populizma v Evropi, odnosom populistov do evropskih integracijskih procesov in perspektivah nadaljnjega razvoja Evropske unije. Ocene dogodkov s strani udeležencev so bile pozitivne.

Letne delavnice:

- *Populistične ideje, sporočila in akcije (Populist ideas, messages and Actions)*. Razpravljalci: dr. Miro Haček (Univerza v Ljubljani), dr. Milan Zver (Inštitut dr. Jožeta Pučnika), Mitja Iršič (Ministrstvo za kulturo RS), Peter Jančič (Siol.net); moderator: dr. Matevž Tomšič (Fakulteta za medije), Termin dogodka: 4.3.2021. Lokacija: online (Zoom).
- *Sposobnost evropskih institucij za uspešno soočanje z najpomembnejšimi družbenimi problemi (Problem-solving capacities of European system of governance)*. Razpravljalci: Franci Bogovič (Evropski parlament), dr. Jernej Letnar Černič (Nova univerza), dr. Matej Makarovič (Združenje novinarjev in publicistov), dr. Matevž Tomšič (Fakulteta za medije); moderator: Rok Bratina (Fakulteta za uporabne družbene študije v Novi Gorici). Termin dogodka: 1.3.2022 at 15.30, Lokacija: hibridna izvedba (Ljubljana, Zoom).
- *Posebnosti demokracije v evropskem transnacionalnem institucionalnem okviru (Specifics of democracy at the European transnational institutional framework)*. Razpravljalci: dr. Anže Logar (Državni zbor RS), dr. Dejan Valentinčič (Nova univerza), dr. Božo Cerar (upokojeni diplomat); moderator: dr. Matevž Tomšič (Fakulteta za uporabne družbene študije v Novi Gorici). Termin dogodka: 17.3.2023, Lokacija: Ljubljana.

Letne delavnice so bile izvedene v okviru Zimskih taborov, ki jo jih organizirale Fakulteta za uporabne družbene študije v Novi Gorici, Fakulteta za medije in Fakulteta za informacijske študije v Novem mestu. Na vsakem od dogodkov je bilo predstavljeno tekoče delo na projektu, kateremu sledila okrogla miza, na kateri so sodelovali različni deležniki – predstavniki akademske sfere, politike, medijev, civilne družbe. Predmet debat so bile relevantne tematike, povezane z vsebino projekta, kot so: izzivi populistične politike, značilnosti populističnih sporočil, sposobnost evropskih institucij za reševanje najpomembnejših družbenih problemov in značilnosti demokratičnih procesov na nivoju Evropske unije. Ocene dogodkov s strani udeležencev so bile pozitivne.

Okrogle mize:

- *Predstavitev nekaterih relevantnih raziskav na področju analize medijskih vsebin (Presentation of some relevant research studies in the field of media content analysis).* Razpravljalca: Matevž Tomšič (Fakulteta za medije), Rok Bratina (Fakulteta za uporabne družbene študije v Novi Gorici). Termin dogodka: 5.5.2021. Lokacija: hibridna izvedba (Ljubljana, Zoom).
- *Značilnosti populističnega medijskega diskurza v Sloveniji (Characteristics of populist media discourse in Slovenia).* Razpravljalca: Jadranka Rebernik (Radiotelevizija Slovenija), Metod Berlec (Demokracija); moderator: Matevž Tomšič (Fakulteta za medije). Termin dogodka: 12.5.2021. Lokacija: hibridna izvedba (Ljubljana, Zoom).
- *Značilnosti populizma v srednji Evropi (Characteristics of populism in Central Europe).* Razpravljalca: Sandor Kovacs (Radiotelevizija Slovenija), Rok Bratina (Fakulteta za uporabne družbene študije v Novi Gorici); moderator: Matevž Tomšič (Fakulteta za medije). Termin dogodka: 19.5.2021. Lokacija: hibridna izvedba (Ljubljana, Zoom).
- *Sposobnost evropskih institucij za reševanje najpomembnejših družbenih problemov (The capability of European institutions for resolving of the key problems in society).* Razpravljalca: dr. Andreja Valič Zver (Študijski center za narodno spravo), dr. Dejan Valentinčič (Urad vlade za Slovence po svetu). Termin dogodka: 19.1.2022. Lokacija: hibridna izvedba (Ljubljana, Zoom).
- *Demokratski deficit v Evropski uniji - mit ali realnost? (Democratic deficit in the European Union – myth or reality?).* Razpravljalca: dr. Milan Zver (Evropski parlament), dr. Borut Rončević (Fakulteta za uporabne družbene študije v Novi Gorici); moderator: M. Tomšič (Fakulteta za medije). Termin dogodka: 17.5.2022. Lokacija: hibridna izvedba (Ljubljana, Zoom).
- *Množični mediji in oblikovanje evropskega javnega prostora (Mass media and development of European public space).* Razpravljalca: Peter Merše (Domovina), Metod Berlec (Demokracija); moderator: Rok Bratina (Fakulteta za uporabne družbene študije v Novi Gorici). Termin dogodka: 25.5.2022. Lokacija: hibridna izvedba (Ljubljana, Zoom).
- *Pomen skupne evropske identitete za delovanje demokracije v Evropi (Importance of common European identity of functioning of democracy in Europe).* Razpravljalca: dr. Tea Golob (Fakulteta za informacijske študije v Novem mestu), dr. Igor Bahovec (Univerza v Ljubljani); moderator: Rok Bratina (Fakulteta za uporabne družbene študije v Novi Gorici). Termin dogodka: 10.5.2023. Lokacija: hibridna izvedba (Ljubljana, Zoom).

- *Vloga medijev in civilne družbe pri varovanju demokratičnih standardov v EU (The role of media and civil society in protection of democratic standards)*. Razpravljajalca: France Cukjati (Zbor za republiko), dr. Matevž Tomšič (Fakulteta za uporabne družbene študije v Novi Gorici); moderator: Rok Bratina (Fakulteta za uporabne družbene študije v Novi Gorici). Termin dogodka: 16.5. 2023. Lokacija: hibridna izvedba (Ljubljana, Zoom).
- *Populisti na oblasti: značilnosti diskurza (The populists on power: characteristics of discourse)*. Razpravljajalci: dr. Simona Kukovič (Fakulteta za uporabne družbene študije v Novi Gorici), Aljuš Pertinač (Faktor), M. Tomšič (Fakulteta za uporabne družbene študije v Novi Gorici); moderator: Rok Bratina (Fakulteta za uporabne družbene študije v Novi Gorici). Termin dogodka: 26.5. 2023. Lokacija: hibridna izvedba (Ljubljana, Zoom).

Devet okroglih miz (po tri v letih 2021, 2022 in 2023) je bilo prvenstveno namenjenih akademski skupnosti in študentom. Udeležili s se jih sogovorniki iz akademske sfere, medijev, politike in civilne družbe. Predmet obravnave je bil širok nabor aktualnih tematik, povezanih s političnim dogajanjem v Evropi, in vlogo različnih akterjev v teh dogajanjih. Ocene dogodkov s strani udeležencev so bile pozitivne.

Evalvacija rezultatov projekta (virtualna učilnica, knjiga, zborniki študentskih del, policy priporočila)

Virtualna učilnica

Študenti so pri svojem delu uporabljali virtualno učilnico Moodle. Vsakdo, ki je bil kot študent vpisan pri katerem od predmetov, ki imel avtomatičen dostop do nje. Predavatelj je lahko odobril dostop tudi komu, ki ni bil vpisan pri teh predmetih. V tej učilnici so bila objavljena vsa učna gradiva in navodila za opravljanja izpitnih obveznosti. Tudi izpitne izdelke so oddajali preko platforme Moodle. Preko nje so študenti prejeli obvestila in imeli možnost zastavljanja vprašanj in objavljanja komentarjev.

Poleg spletne učilnice Moodle je bila na voljo tudi spletna stran projekta POPEDEM (www.popedem.com). Na njej so na voljo ključne informacije o projektu in rezultati projekta, poleg tega pa tudi razni zapisi in razmisleki, povezani s tematiko projekta.

Knjiga

V okviru projekta smo pripravili knjigo z naslovom *Populism, Democracy and Development in Europe*. Gre za zbornik, ki ga sestavlja devet poglavij, uredil pa ga je vodja projekta dr. Matevž Tomšič. Poglavja obravnavajo različne tematike, povezane s političnih dogajanjem v Evropi, od same opredelitve populizma kot političnega fenomena, dilem, poveznih z njim in njegovih pojavnih oblik, do različnih izzivov, s katerimi se sooča evropska demokracija. Knjiga, ki ponuja vrsto zanimivih razmislekov in poglobljeno obravnavo različnih vidikov sodobne evropske družbene in politične realnosti, je bila sprejeta v objavo v londonski založbi Vega Press.

Zborniki študentskih del

V okviru programa so nastali trije zborniki študentskih del (po eden v letih 2021, 2022 in 2023). Prvi ima naslov *Značilnosti populizma v Evropi*, drugi *Značilnosti evropske demokratične ureditve*, tretji pa *Scenariji prihodnega razvoja Evropske demokracije*. Zborniki, ki vsebujejo od sedem od devet poglavij, predstavljajo izbor najboljših izdelkov študentskega raziskovalnega dela. Vodja projekta je k vsakemu od zbornikov prispeval uvodno besedo.

Policy priporočila

V okviru projekta smo predstavili tri sklope policy priporočil (po eden v letih 2021, 2022 in 2023). Prvi sklop se nanaša za priporočila za učinkovno soočanje s pojavom populizma, drugi s priporočili za povečanje učinkovitosti evropskih institucij, tretji pa s priporočili za krepitev skupne evropske identitete. Glede samega populizma ugotavljamo naslednje: "Populistična politika temelji na poenostavljenem dojemanju družbene resničnosti. Ponuja preproste in neposredne recepte za spoprijemanje z izzivi sodobnega sveta. Kot taka ne nudi produktivnih rešitev za probleme, s katerimi se soočajo evropske družbe. Vendar populizma ni mogoče razumeti kot vzrok za te težave. Je simptom krize etablirane politike in pomanjkljivosti osrednjih političnih elit. Le-to so tiste, ki so odgovorne za učinkovitejše reševanje družbenih problemov. V nasprotnem primeru bo populizem, ne glede na ideološko barvo, še naprej v razmahu."

Splošna priporočila za nadaljevanje aktivnosti po zaključku projekta

Na fakulteti se nameravamo še naprej intenzivno ukvarjati s tematikami, ki jih je obravnaval projekt POPEDEM. Tako smo uspeli pridobiti Center odličnosti (Centre of Excellence) *Mediji, populizem in politična stabilnost v Evropski uniji / Media Populism and Political Stability in the European Union* (MEDIAPOP), ki se bo zaključil konec leta 2024. Ta projekt lahko razumemo kot nadgradnjo projekta POPEDEM, predvsem preko posebnega poudarka na problematiki medijskega komuniciranja in medijskih sporočil.

Do sedaj je bilo pripravljenih in tudi objavljenih več znanstvenih del, povezanih s tematikami, ki so bile sestavni del projekta POPEDEM (dva članka sta bila oz. bosta objavljena v indeksiranih revijah). Sem sodijo:

- Tomšič, Matevž (2023): Populism, Media Messaging, and Media Literacy. *Politics in Central Europe*, let. 19, št. 1S.
- Tomšič, Matevž (2022): Political elites, leadership, and the rise of populism. V: Kukovič Simona in Petr Just (ur.). *The rise of populism in Central and Eastern Europe*. Cheltenham & Northampton: E. Elgar.
- Tomšič, Matevž (2022): Odgovornost etabliranih elit za vzpon populizma v Evropi. *Dileme: razprave o vprašanjih sodobne slovenske zgodovine*. 2022, let. 6, št. 2.
- Chiran, Dadiana and Matevž Tomšič (2020): Populist Ideology and Speech patterns in E-communication between 2013 and 2016: Discerning Populism from Political Popularity. *Romanian Journal of Political Science*, let.. 20, št. 1.

Poleg tega je vodja projekta dr. Matevž Tomšič objavil številne poljudne članke, ki so obravnavale opisane tematike.

Publiciranje na temo populizma in njegovega vpliva na politično dinamiko v Evropi je bilo že v okviru projekta POPEDEM dokaj obsežno. V okviru nadaljnjih aktivnosti, povezanih predvsem s Centrom odličnosti, se bo raziskovalno delo, ki bo rezultiralo v novih znanstvenih objavah, še intenziviralo.